

COLECȚIA POVESTIRI ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE

214

PREȚUL 1 LEU

GH. ALTOV – VAL. JURAVLIOVA

BALADA STELELOR

★★
★★

G. ALTOV — V. JURAVLIOVA

Balada stelelor

****

Colecția „Povestiri științifico-fantastice"
EDITATĂ DE REVISTA
ȘTIINȚĂ ȘI TEHNICĂ
Anul IX — Nr. 214 — 15 octombrie 1963

In romîneşte de:
IGOR BLOCK

REZUMATUL FASCICULELOR PRECEDENTE

Plecat in zbor spre Sirius la bordul astronavei „Oceanul", astronautul Şevţov intră prin radioteleviziune in legătură cu sculptorul Lanskoi, aflat la Staţiunea Comunicaţiilor Stelare de pe Pămint. Vrînd să-l ajute pe artist să creeze o statuie, Şevţov îi relatează peripeţiile unui zbor anterior făcut de unul singur.

Şevţov plecase atunci în Cosmos la bordul astronavei „Căutarea", spre a găsi un mijlcc de combatere a coroziunii provocate de praful negru, care distrugea navele aflate în zbor.

Cu acest prilej, el descoperă în sistemul lui Sirius existenţa a trei planete.

Stăpînit de pasiunea cercetătorului, Şevţov coboară pe una dintre aceste planete, unde întîlneşte fiinţe gînditoare : Văzătorii Esenţei Lucrurilor, adaptate, ca şi vegetaţia, la condiţiile de viaţă ale unei planete luminate puternic de doi sori şi supuse unei radiaţii în continuă fluctuaţie.

Ajungînd să se înţeleagă cu Şevţov, unul dintre văzători, pe nume Raza, îi împărtăşeşte astronautului printr-un fel de sugestie istoria şi prezentul planetei.

Pe Văzătorii Esenţei Lucrurilor îi pîndeşte o mare primejdie : o deplasare apropiată a orbitei ameninţă planeta cu o răcire bruscă şi ucigătoare a climei.

Coperta – desen: DUMITRU IONESCU
Desen: CORNELIU BÎRSAN

G. ALTOV – V. JURAVLIOVA

Balada stelelor

(Urmare din numărul trecut)

...„Căutarea" a mai rămas pe Planetă încă vreo două sute de ore. În tot acest timp, chepengul a stat deschis. Văzătorii se urcau pe navă. Uneori mi se făcea frică. Priveam din cabina de comandă cum se plimbau prin salon siluetele lor fantomatice. În ochii lor roşii sclipeau scîntei albe. Trebuie să spun că în mod obişnuit, în ochii văzătorilor nu apăreau aproape de loc scîntei. Văzătorii se dezobişnuiseră de mult, după cum se pare, să mai gîndească. Ochii lor aveau parcă o privire pasivă, indiferentă. Aici, însă, pe navă, ei se gîndeau intens. La ce ? Nu ştiu. Nu încercau să vorbească cu mine. Veneau şi plecau. Numai Raza avea o altă comportare. În general, văzătorul meu se remarca printre ceilalţi semeni ai lui. Era tratat nu cu condescendenţă, dar cu multă prudenţă. Cînd i-am vorbit despre asta mi-a răspuns : „Eu trăiesc de mult..."

Am continuat cu întrebările şi am aflat că văzătorii trăiesc aproape patru sute de ani. Coloniile lor (oraşe nu au) cuprind o generaţie. Fiecare generaţie nouă, o dată ajunsă la maturitate, părăseşte colonia şi organizează alta nouă. Colonia în apropierea căreia coborîse „Căutarea" era foarte tînără ; aici trăiau văzători în vîrstă cam de optzeci de ani. Raza venise din colonia văzătorilor foarte bătrîni. Dacă am înţeles bine, Raza avea cam vreo trei sute treizeci de ani. De altfel, diferenţa de vîrstă explica şi atitudinea diferită faţă de catastrofa ce se apropia. Pentru Raza această catastrofă nu mai prezenta nici o importanţă ; pe cei tineri însă îi ameninţa pieirea.

Îl tot întrebam pe văzătorul meu despre această catastrofă, dar întrebările mele erau zadarnice. Raza devenea taciturn şi nu-mi răspundea...

Ar fi trebuit, poate, să părăsesc pentru o vreme nava. Dar ce-aş fi cîştigat cu asta ? Nu mai puteam afla nimic nou din punct de vedere principial (abstracţie făcînd de cauzele apropiatei catastrofe). Condiţiile de viaţă de pe Planetă îmi erau cunoscute. Am întîlnit Văzătorii Esenţei Lucrurilor şi am aflat istoria lor, deşi în linii foarte generale, dar asta n-avea importanţă. Aveam la mine înregistrările făcute de aparatele de pe bordul „Descoperitorului". Principala mea sarcină era să transmit aceste informaţii pe Pămînt. Aici ar putea veni o expediţie bine echipată. Nu un singur om, ci sute de oameni, cu o pregătire specială.

Mai era un considerent care mă reţinea pe navă. Cît aş fi putut călători ? Treizeci de kilometri ? Cincizeci ? O sută ? Stînd pe loc însă, Raza îmi arăta Planeta şi astfel o străbăteam vertiginos în închipuire. În aureola trandafirie pe care o degajau ochii Văzătorului Esenţei Lucrurilor vedeam valurile mării izbindu-se de stînci verzi, nesfîrşite păduri de copaci în spirală, munţi acoperiţi cu plante semitransparente, ce semănau vag cu cactuşii de pe la noi... Vedeam ruinele unor construcţii străvechi...

Da, ruine, numai ruine... Pe deasupra Planetei plutea un spirit al descompunerii. Viaţa s-a oprit undeva pe primele trepte ale evoluţiei. Lumea văzătorilor era asemenea unui om care n-a mai făcut nimic din copilărie.

În primele zile mă mai gîndeam să iau cu mine pe Pămînt niscaiva obiecte legate de cultura văzătorilor. Fireşte, nu-mi făceam iluzii să găsesc aici scutere atomice sau convertiplane individuale. Dar să nu găsesc cărţi ? Fără ele e cu neputinţă de transmis cunoştinţele. Şi totuşi cărţi n-am găsit.

Da, văzătorii nu cunoşteau cărţile. În orice caz, nu le mai cunoşteau de foarte multă vreme. Ei n-aveau nevoie de cărţi. Memoria lor înlocuia mii sau poate zeci şi sute de mii de volume. Tot ce auzeau sau vedeau văzătorii o dată rămînea întipărit în memoria lor pe toată viaţa. Memoria lor întrecea cu mult, ca volum şi ca forţă, memoria omului.

Gîndindu-mă la toate acestea, ajungeam tot mai mult la convingerea că odinioară condiţiile de viaţă de pe Pla-

netă au fost mult mai grele decît pe Pămînt. Datorită acestui fapt au și ajuns strămoșii Văzătorilor Esenței Lucrurilor la un anumit grad de dezvoltare. Omul a început să stăpînească Pămîntul atunci cînd creierul și mîinile lui nu se prea deosebeau de creierul și mîinile maimuțelor antropoide. Pe Planetă lucrurile s-au petrecut altfel. Schimbările bruște de climă au complicat lupta pentru existență. Date fiind deosebirile mici din dezvoltarea creierului și a mîinilor, orice schimbare de climă putea duce la o preponderență a animalelor. Strămoșii văzătorilor au devenit stăpîni ai Planetei în urma unei lupte îndelungate, care le-a ascuțit inteligența. După cîte am înțeles din explicațiile văzătorului meu, animalele de-aici erau mult mai dezvoltate decît cele de pe Pămînt și de aceea au fost mai dezvoltate și primele ființe înzestrate cu rațiune.

Cînd i-am spus asta, Raza a zîmbit și mi-a răspuns :

— Asta a fost de mult... Acum facem singuri...

Mi-a explicat îndelung cum anume „fac" ei asta. După cîte am înțeles (și n-am înțeles mare lucru), exista un sistem special de dezvoltare și întărire a memoriei, cuprinzînd sugestionarea și acupunctura, cu ajutorul căror era stimulată activitatea centrilor nervoși. Și toate acestea se făceau din inerție, fără să existe o necesitate expresă. Era și aceasta o trăsătură a tragediei lor...

Oricum ar fi fost, memoria cu care erau înzestrați văzătorii nu putea să nu provoace uimire. O dată Raza a reprodus întocmai o secvență din filmul stereoscopic pe care i l-am arătat în ziua cînd ne-am întîlnit pentru prima oară. În aureola trandafirie pe care o degajau ochii văzătorului au apărut cadrele pe care le cunoșteam... Apoi Raza m-a întrebat :

— Oamenii... se deosebesc între ei ? Sînt negri, albi...

I-am vorbit mult, spunîndu-i că există cîteva rase de oameni. Nu știu, poate că pînă la urmă n-a înțeles de ce s-au format rase diferite și de ce aceste rase se contopesc acum, treptat, alcătuind una singură.

Trebuie să-ți spun că unele lucruri, chiar dintre cele mai simple, nu puteam nicidecum să i le bag în cap. N-aș vrea să folosesc cuvîntul „prostie", fiindcă aș fi, desigur,

nedrept, dar văzătorii erau într-un fel cu totul lipsiți de perspicacitate. Aşa, de pildă, a trebuit să fac eforturi colosale ca să-i explic destinaţia ceasornicului, a celui mai obişnuit ceasornic, pe care-l lua drept o fiinţă. I-am dăruit ceasul meu. S-a bucurat ca un copil. L-am surprins mîngîind ceasul, pe care continua să-l considere drept o ființă...

Lipsa aceasta de perspicacitate se împletea în chip uimitor cu gîndirea logică, dacă pot să mă exprim aşa. Văzătorii erau înțelepți în limitele unui cerc destul de strîmt de probleme. Ei nu cunoşteau maşinile. N-am putut nicidecum să-i explic văzătorului meu construcția chiar și a celor mai simple aparate. Dar cînd i-am arătat jocul de şah a înțeles imediat totul şi m-a bătut cu uşurință, deși pe mine mă ajuta maşina electronică...

Am încercat să-l inițiez în matematică și am rămas uimit de repeziciunea cu care şi-o însuşea. În scurt timp a ajuns să opereze uşor cu integrale. Am însă impresia că considera matematica un joc de logică, doar ceva mai complicat decît jocul de şah.

Da, noi doi gîndeam pe planuri diferite. Cine știe, poate că și Raza mă socotea uneori uimitor de mărginit...

*

— Într-una din aceste zile, urmă Şevţov, s-a întîmplat ceva care în multe privințe rămîne pentru mine pînă azi o enigmă. Odată s-a ivit de după copacii în spirală un glob alb, strălucitor. Avea un diametru de vreun metru şi jumătate şi zbura la o înălţime de cinci-şapte metri. Se deplasa încet, legănîndu-se uşor. În primul moment mi s-a părut că e un mic balon cauciucat sau din material plastic, de felul acelora pe care le folosim noi pentru sondarea atmosferei. Globul însă se deplasa împotriva vîntului. S-a apropiat de „Căutarea“, răspîndind reflexe orbitoare în bătaia razelor Marelui Sirius.

M-am urcat repede în navă şi mi-am pus costumul de protecţie. Nu ştiam ce reprezintă acest glob. Nu ştiam dacă e periculos şi în ce fel anume. Dar ceva din conduita lui m-a făcut să fiu circumspect.

Cînd am coborît din nou, cu costumul de protecţie pe mine, globul se rotea în jurul navei. Era un spectacol ului-

tor. Globul se deplasa ca o ființă vie, examinînd ceva în imediata apropiere a navei. Din cînd în cînd se oprea, părînd să privească atent, apoi se punea din nou în mișcare.

Nu, nu era o ființă vie. Suprafața globului era perfect netedă, fără nici o asperitate și fără nici un orificiu. Nu puteam remarca nici un detaliu cît de mic pe această suprafață aproape ca aceea a unei oglinzi. Să fi fost o planetă? Mișcările pe care le făcea globul păreau să aibă o anumită logică, dacă mă pot exprima astfel. Examina nava și o examina într-un chip cît se poate de rezonabil. Zăbovea îndelung în dreptul acelor locuri care mi-ar fi atras și mie în chip deosebit atenția dacă aș fi văzut pentru prima oară un astfel de obiect.

— Acum pot vorbi calm, spuse zîmbind Șevțov, dar atunci îmi stăpîneam cu greu iritarea. Îmi dădeam seama că după ce va fi examinat nava, globul se va ocupa de mine. Căutam, de aceea, să mă lămuresc cît mai repede ce reprezintă globul acesta misterios. Nu era nici plantă, nici animal... Mai rămînea o singură ipoteză acceptabilă: era un aparat cibernetic. Dar al cui și ce fel anume? La aceste întrebări nu puteam răspunde. Se înțelege că globul nu fusese creat de văzători. Mi-am zis că, în afară de văzători, pe Planetă mai trăiesc și alte ființe înzestrate cu rațiune. Poate nu aici, poate pe un alt continent...

Așa cum mă așteptam, în cele din urmă globul a început să se apropie de mine. Am conectat indicatoarele, dar nici unul dintre becurile de control nu se aprinse. Aceasta însemna că în jurul globului nu era nici radiație, nici cîmp electric sau magnetic. Stăteam locului, căutînd să nu fac nici o mișcare, și încercam zadarnic să înțeleg cum se ține acest glob în aer. Îmi dădeam seama că e destul de masiv; rafalele vîntului îl legănau doar puțin. Pe suprafața lui nu se vedeau nici un fel de dispozitive pentru deplasare. Și totuși globul se ținea în aer și, după cîte îmi puteam da seama, se ținea destul de bine.

Timp de vreo zece minute s-a tot rotit prin preajma mea. Acum zbura la înălțimea unui om și din cînd în cînd se apropia atît de mult, încît, dacă aș fi vrut, l-aș fi putut atinge cu ușurință. Mărturisesc că n-aveam nici un chef s-o fac. Dimpotrivă, îmi dădeam silința nici să nu mă

clintesc. Socoteam că în cele din urmă se va întîmpla ceva și totul se va lămuri. Dar atunci cînd globul s-a plictisit să se tot rotească, s-a ridicat pur și simplu ceva mai sus și s-a oprit, legănîndu-se abia vizibil.

Am luat de jos un bulgăre de sol uscat și l-am aruncat în glob. Mă așteptam la orice, chiar și la o descărcare electrică. Dar s-a întîmplat ceva cu mult mai curios. Bulgărul n-a ajuns la țintă. Părea că în imediata apropiere a globului bulgărul a pătruns în ceva dens și lipicios ; și-a încetinit viteza, a rămas pentru o clipă încremenit în aer și apoi a căzut...

Am căutat atunci o piatră. S-a întîmplat același lucru. Piatra n-a ajuns la glob. O forță necunoscută a aruncat-o jos.

Am găsit altă piatră, mai mare. Dar n-am mai apucat s-o arunc. Am simțit deodată că mă prăbușesc. Globul mi-a dat un brînci, aruncîndu-mă la vreo cinci metri. Datorită costumului de protecție, n-am avut de suferit în cădere. Cît despre glob, acesta stătea în același loc, de parcă nu s-ar fi întîmplat nimic...

M-am îndreptat spre scara navei. Am trecut chiar pe sub glob, dar el nici nu s-a clintit. Avea o fire destul de pașnică : se apăra și atîta tot. Cînd însă am urcat scara și am deschis chepengul, globul se puse numaidecît în mișcare. Voia, se pare, să intre și el în navă. Eu însă am apucat să trîntesc chepengul în urma mea.

Eram curios să văd ce-o să facă acum bazaconia. Într-o situație ca asta, aparatele noastre cibernetice de pe Pămînt ar fi rămas probabil lîngă scară, așteptînd să se deschidă din nou chepengul.

Fără a-mi scoate costumul de protecție, am urcat în cabina de comandă și am acordat ecranul de observare la exterior. Pe ecran am văzut globul lipit parcă de bordajul navei și micșorîndu-se cu repeziciune. Am făcut legătura cu compartimentul în dreptul căruia se afla globul. Atunci am văzut ceva aproape de necrezut. Globul pătrundea prin învelișul navei ! Pe măsură ce la exterior globul se micșora, înăuntrul navei, de partea aceasta a bordajului masiv de titan, creștea un alt glob...

Oricît de ciudat ar părea, dar tocmai în clipa aceea, privind cum pătrunde globul prin învelișul navei, m-am

liniştit deodată şi mi-am dat seama că globul n-o să-mi facă nici un rău. Acum îmi vine greu să reconstitui şirul de raţionamente care m-au dus la această concluzie. În capul meu gîndurile se succedau fulgerător, ca un vîrtej. În esenţă însă m-am gîndit cam în felul următor.

Ceea ce la prima vedere mi s-a părut de necrezut nu era decît o mărturie a nivelului ridicat de dezvoltare la care au ajuns fiinţele care creaseră acest glob. Dacă cineva le-ar fi spus celor mai mari oameni de ştiinţă din secolul al şaptesprezecelea sau al optsprezecelea că se

poate vedea printr-o placă groasă de metal, ei ar fi considerat aceasta drept o glumă. Dar după ce au fost descoperite razele X și razele gama, noi ne-am convins că prin metal poate să treacă o radiație. Ființele care făuriseră acest glob știau să facă metalul penetrabil și pentru substanța din care era alcătuită ciudata sferă. Aceasta însă anula presupunerea mea că pe un alt continent al Planetei ar exista o civilizație deosebită de civilizația Văzătorilor Esenței Lucrurilor. Pentru a crea acest glob era nevoie de un nivel foarte înalt de dezvoltare a științei și tehnicii. Vecinătatea unor ființe atît de dezvoltate și-ar fi făcut inevitabil efectul asupra văzătorilor. Părea mai probabilă ipoteza că globul era un fel de stație automată de cercetare, venită de pe o altă planetă. În orice caz, felul cum se comporta amintea în multe privințe de comportarea stațiilor cibernetice trimise la bordul navelor automate spre planetele îndepărtate. Globul făcea observații. Globul se apăra, dar nu ataca. Da, așa se comportau și roboții noștri de cercetare...

Toate aceste gînduri, repet, s-au perindat prin capul meu pe parcursul cîtorva secunde. Am încercat, chiar, să-mi imaginez cum anume trece globul prin metal. Firește, erau presupuneri din cele mai comune. Nu știam atunci că pe Pămînt se făceau deja experiențe pentru transformarea substanțelor în radiație dirijată, care lua apoi din nou forma obiectului respectiv.

Am văzut pe ecran globul divizîndu-se în două părți aproximativ egale. O parte (în formă de emisferă) rămăsese la exteriorul navei, lipită parcă de bordaj. Cealaltă, care pătrunsese prin învelișul de metal și luase o formă sferică, se deplasa acum încet prin compartimentele navei.

M-am apropiat de tabloul de comandă și am deschis toate chepengurile interioare. N-avea nici un rost să barez drumul acestui glob. Acum eram ferm încredințat că nu mă amenință nici o primejdie.

Am stat așa mai bine de două ore. Globul a vizitat toate compartimentele, s-a rotit o vreme în jurul mașinii electronice și în cele din urmă a pătruns în cabina de comandă. Se oprea în fața fiecărui aparat. Vreo cinci minute a rămas suspendat deasupra claviaturii tabloului

de comandă. Apoi s-a întors pe drumul cel mai scurt (altul decît cel pe care venise pînă la cabina de comadă) în compartimentul de unde şi-a început vizita. Aici totul s-a repetat în sens invers. Globul s-a lipit de peretele navei şi a început să se micşoreze treptat. În mod corespunzător lua proporţii cel de-al doilea glob, rămas afară. După trei minute (m-am uitat la ceas), cele două jumătăţi s-au împreunat din nou. Strălucind în razele Marelui Sirius, globul a început să se ridice încet deasupra navei.

În clipa aceea am conectat efectorii magnetici. Am văzut pe ecran globul tresărind şi oprindu-se. Am mărit intensitatea cîmpului magnetic şi globul a început să se apropie, în silă parcă, de navă. Atunci am deconectat efectorii. Nu voiam să-i fac rău. Acum nu mă îndoiesc aproape de loc că era o staţie automată de cercetare.

Globul s-a ridicat la vreo treizeci de metri deasupra navei şi a rămas multă vreme locului. Între timp eu am notat amănunţit în jurnalul de bord tot ceea ce văzusem. Apoi mi-am expus pe scurt supoziţiile. După aceea am ieşit din navă, de data aceasta fără costumul de protecţie.

Globul s-a pus imediat în mişcare. S-a apropiat de mine şi a început să descrie nişte cercuri. M-am făcut că nu-l iau în seamă. Urcam pe scară şi coboram, mă plimbam pe lîngă navă. Globul se ţinea scai de mine, dar n-a venit niciodată aproape de tot. Apoi şi-a reluat locul deasupra poienii.

Aşteptam cu nerăbdare să vină Raza. Văzătorii puteau să ştie multe despre acest glob.

Raza a venit, aducînd în pelerină vreo treizeci de fructe de tot soiul. Făcuse asta la rugămintea mea. Mă interesa să ştiu cu ce se hrănesc văzătorii. În ziua aceea însă abia dacă am aruncat o privire la fructele aduse. Mă gîndeam la glob.

Trebuie să-ţi spun că globul n-a reacţionat în nici un fel atunci cînd a venit Raza. La rîndul său, şi Raza părea să nu fi observat globul. L-am întrebat numaidecît pe văzător ce ştie despre glob. Fără să se uite în sus, Raza a zîmbit şi mi-a răspuns scurt :

— Demult...

Atunci i-am arătat cerul şi am întrebat :

— De acolo ?

— Da, mi-a răspuns el calm.

— Arată-mi, i-am spus.

Raza a zîmbit. În ochi i s-a ivit aureola aceea cunoscută mie. M-a învăluit o pîclă trandafirie şi am văzut nişte copaci doborîţi şi o groapă uriaşă, din care ieşea fum. Din groapă s-au ridicat, unul după altul, trei globuri, plutind pe deasupra copacilor carbonizaţi.

Aureola s-a stins. Continuînd să zîmbească, Raza a repetat:

— Demult...

Aşadar, supoziţia mea s-a confirmat. Construcţia globului a rămas însă pentru mine o taină. De atunci globul n-a mai coborît niciodată. Stătea nemişcat, suspendat deasupra poienii.

Încetul cu încetul m-am obişnuit cu el. Dar cînd îl vedeam, nu puteam să nu mă gîndesc că undeva mai există o civilizaţie. Universul nemărginit e plin de taine. Oamenii mai au de făcut încă descoperiri dintre cele mai uluitoare şi mai fantastice...

★

— Nu puteai să fi adus globul pe Pămînt? întrebă Lanskoi.

— Transmisia se va sfîrşi înainte ca întrebarea dumitale să ajungă la Şevţov, spuse Thessem. „Oceanul" e acum departe... Am să-ţi răspund eu. Era primejdios să încerce să ia globul cu el fiindcă se putea să fi opus rezistenţă. Şi, mai ales, nu se ştie cum ar fi suportat zborul. O astfel de încercare se putea sfîrşi cu o catastrofă şi pentru navă. Dar actuala expediţie, a doua la număr, se va ocupa serios de globurile cu pricina. Despre asta o să mai vorbim noi. Pînă atunci, ascultă...

★

— Odată, într-un amurg, spuse Şevţov, am auzit o muzică. Era limpede şi pură ca un pîrîu de munte, cum e „Cîntecul lui Solveg" de Grieg. Cîntau văzătorii. Am ieşit din navă şi m-am aşezat pe scară. Globul, devenit cenuşiu în amurg, se legăna în bătaia unui vînt plin de prospeţime. Deasupra copacilor în spirală lumina Micul Sirius. Copacii se îndreptaseră, semănînd acum cu sălciile de la noi. Amurgul acela, copacii, cîntecul ce venea de undeva de

departe m-au făcut pentru o clipă să-mi pară rău că părăsesc Planeta. E drept, altfel îmi închipuisem eu întîlnirea cu ființele înzestrate cu rațiune, mai solemnă, mai gravă. Nu e mai puțin adevărat că n-am găsit aici palate de cleștar ca-n basme, iar locuitorii Planetei n-aveau aparate individuale de zbor. Alte astronave au și descoperit, poate, planete cu palate de cleștar. Totuși am îndrăgit lumea aceasta... Nu numai fiindcă eu am fost acela care a descoperit-o. Nu. Am învățat multe aici. Odinioară omul își făurea divinități după chipul și asemănarea sa. Apoi imaginația lui a început să populeze alte planete cu ființe înzestrate cu rațiune tot după chipul și asemănarea sa. Acum eu mă izbăvisem de această naivă încredere în sine. I-am întîlnit pe văzători și am înțeles că viața este infinit de variată.

Dar văzătorii? Puteau ei oare să-i înțeleagă pe oameni? Lumea noastră, care merge tot înainte și nu vrea să se oprească, le era străină.

Mărturisesc că le-am ascuns multe văzătorilor (mai bine zis aveam impresia că le-am ascuns, pentru că Raza mi-a citit, cred, gîndurile).

În general, căutam să vorbesc cît mai puțin despre oameni și să aflu cît mai multe despre văzători. Greu pot ajunge să se înțeleagă una pe alta două limbi deosebite! Încearcă, de pildă, să-ți imaginezi viața noastră din punctul lor de vedere. Dacă un stejar bătrîn ar putea să gîndească și să-și compare viața cu aceea a omului, ar ajunge, cred, aproape la aceleași concluzii ca și văzătorii. Da, viața unui copac e liniștită, pură, plină de noblețe chiar. Viața unui copac e cu mult mai lungă decît viața omului; sînt copaci care trăiesc mii de ani. Copacii nu cunosc durerea. Dar care om și-ar schimba viața lui scurtă pe mileniile unei astfel de vieți?!

De altfel, nu e drept să-i comparăm pe văzători cu copacii. Ei ar putea fi mai curînd asemuiți cu o mașină splendidă, pusă de mult să meargă în gol. De mult, dar nu pentru totdeauna!

Chiar pămînteanul este adesea o ființă surprinzătoare. Cu atît mai mult văzătorii, care erau atît de stranii! Nu e de mirare deci că multe îmi rămîneau neînțelese, după cum nu le înțeleg nici pînă azi. Nu eram lămurit, de

pildă, asupra organizării sociale a văzătorilor. Înclin să cred că erau conduşi de bătrîni, deşi cuvîntul conduşi nu e tocmai potrivit. Se făcea apel la bătrîni numai atunci cînd era nevoie să se ia o hotărîre şi atît. Asta e tot ce-am înţeles din explicaţiile pe care mi le-a dat Raza. N-am izbutit însă să aflu cîţi văzători sînt pe Planetă. N-am văzut animalele care populează Planeta. Numai o dată a trecut sus pe cer un stol de păsări aproape invizibile, care semănau, aşa cum mi s-a părut mie, cu berzele de pe la noi. Da, Planeta îşi aştepta exploratorii...

De undeva de departe se auzea un cîntec cristalin, ale cărui modulaţii aci slăbeau, aci deveneau mai puternice. Mă gîndeam că în alte lumi pot să se deosebească toate, dar că există ceva pe înţelesul tuturora — muzica. Într-o carte veche am întîlnit această cugetare : fiinţele înzestrate cu raţiune care au creat astronave perfecţionate nu pot fi rele. Eu aş zice altfel : nu pot fi rele fiinţele înzestrate cu raţiune care au creat o muzică minunată.

Stînd pe scară, mi-am zis că oamenii şi văzătorii vor ajunge în cele din urmă să se înţeleagă. Nu fiindcă oamenii au astronave, iar văzătorii ştiu să transmită gîndurile şi să vindece instantaneu bolile. Nu. Oamenii şi văzătorii vor ajunge să se înţeleagă pentru că amîndouă aceste lumi iubesc viaţa şi frumosul prin care se manifestă ea...

Da, aşa mă gîndeam, ascultînd cîntecul văzătorilor. Noaptea s-a lăsat pe nesimţite. Cea mai veritabilă noapte înstelată ! Pentru prima oară de cînd mă aflam aici... Poate de aceea şi cîntau văzătorii ?

Satelitul Planetei îşi atîrna secera deasupra pădurii, cerul era spuzit de stele. Ciudat cer ! Un cer cu constelaţii străine... Unele dintre ele, ca, de pildă, Pleiadele, mai puteau fi recunoscute. Dar altele deveniseră de nerecunoscut. Nu puteam găsi Ursa Mare, pe Orion, pe Perseu. Ca orice astronaut, am văzut nu o dată un cer ca acesta, dar numai aici am simţit cît e el de nepămîntean. Constelaţiile, eterne şi neschimbate, erau aici altfel.

Oamenii au privit multă vreme cerul de jos şi el li se părea neînchipuit de îndepărtat. Acum noi străbatem cerul. E oare cazul să mă mir că nu văd pe cer constelaţia Cîinele Mare ? E şi firesc : nava mea se află în sistemul lui Sirius-alfa din Cîinele Mare...

Nu știu ce forță m-a făcut deodată să mă ridic și să pornesc în direcția de unde venea cîntecul. Am străbătut repede poiana și m-am oprit în dreptul unui copac înalt. Stăruia o liniște deplină. Numai vîntul făcea să freamăte frunzele lungi și să se legene crengile, care se întinseseră și deveniseră aproape drepte. Cîntecul, tot atît de pur și cristalin, se auzea acum mai bine. Mi-am dat seama că am ales bine direcția.

Norii acoperiseră satelitul. Se făcuse întuneric. Instinctiv, m-am lipit de un copac. Atunci am observat că scoarța copacului era luminoasă, răspîndind o lumină roșiatică, domoală. Ceilalți copaci luminau și ei. Era, se vede, și acesta un mijloc de apărare împotriva modificărilor bruște de radiație. Scoarța copacilor absorbea excedentul de radiație și îl secreta cînd se făcea întuneric.

Am intrat în pădurea aceasta fluorescentă. Lumina pe care o degajau copacii era prea slabă ca să mă pot orienta cu ușurință. Dar solul era și el fluorescent (răspîndea o lumină galbenă-verde), lăsînd să se imprime urmele mele. Cred că era un fel de mușchi, pe care ziua nu-l luasem în seamă — sau poate nici nu se vedea. Acum însă asta îmi inspira încredere: știam că am să mă pot întoarce ușor.

Văzătorii continuau să cînte. Îmi dădeam silința să nu fac zgomot. În definitiv eram un musafir nepoftit... Ocolind cu băgare de seamă copacii, mă apropiam tot mai mult de văzători. Într-un loc am trecut prin niște tufișuri destul de dese, cu dungi liliachii pe frunzele late. La vreo treizeci de pași creșteau alte tufe, ceva mai mari, cu un miros pătrunzător de mentă și cu frunzele albăstrii. Apoi venea o poiană mare și în poiană se afla cel ce cînta. Da, am spus bine. În poiană era un singur văzător, unul singur! Ședea pe un bolovan, la vreo cincisprezezece metri de mine, înfășurat într-o pelerină roșie fluorescentă. La început nu mi-a venit să cred că e singur. Am scrutat întunericul, căutîndu-i și pe alții...

Aceeași greșeală! în lumea aceasta trebuia să renunț odată pentru totdeauna la noțiunile și proporțiile pămîntești. Pe Pămînt ar fi fost nevoie de un cor și de o orchestră, ba chiar de un cor excelent și de o orchestră exce-

lentă, pe cîtă vreme aici lucrul acesta putea să-l facă, se pare, oricine.

Ce cînta văzătorul ? Nu știu. Dar cîntecul lui devenea tot mai trist, și mai trist. Nu, trist nu e bine zis. Aceasta nu era tristețe, era o nemărginită desperare. O desperare devenită obișnuință...

Am stat mult să-l ascult, dîndu-mi silința nici să nu mă clintesc. Văzătorul semăna cu o statuie. Numai după ce m-am uitat mai atent la el am văzut că se legăna în tactul cîntecului. Dar ceea ce m-a izbit mai mult era faptul că și el răspîndea lumină ! O adiere de vînt i-a desfăcut pelerina și am observat atunci că corpul văzătorului răspîndea o lumină portocalie tremurată.

Undeva în depărtare se auzi un țipăt, ca un geamăt înfundat. Văzătorul își urmă netulburat cîntecul lui trist. Mîhnit, am pornit înapoi spre navă.

★

Mergînd spre navă, auzeam mereu cîntecul. Mi-am zis că văzătorii sînt cumplit de singuratici și fără să vreau m-am gîndit la catastrofa care se apropia. Oricît de ciudat ar părea, fapt e că tocmai printre copacii fluorescenți mi-a venit gîndul acesta, devenit foarte curînd certitudine. Urcînd scara navei, știam deja ce primejdie îi amenință pe văzători. Știam, pentru că văzătorii intuiau o catastrofă inevitabilă. Mai bine zis n-o intuiau, ci o simțeau, așa cum animalele de pe Pămînt simt apropierea unui cutremur sau a unei inundații. Animalele de pe Pămînt au instinct, care le avertizează de apropierea catastrofelor. Aici catastrofele erau de altă natură, de proporții incomparabil mai mari, și erau provocate de schimbarea orbitei Planetei. Ființele de pe Planetă erau înzestrate cu un instinct care le avertiza de apropierea unor astfel de catastrofe...

Da, totul se datora schimbării orbitei. În sistemul stelelor duble, orbita unei planete reprezintă o curbă încîlcită în spațiu. În sistemul lui Sirius, situația era complicată de faptul că, în afară de cele două stele, mai erau și două planete masive. Așa se face că cea de-a treia planetă era supusă atracției a patru corpuri cerești.

Imaginează-ți zborul unei gîze pe lîngă o lampă. Gîza se rotește, flutură din aripi, se agită, dar se află mereu

în apropierea lămpii, și traiectoria medie a zborului ei poate fi reprezentată printr-o circumferință sau o elipsă. Așa era și cu Planeta. Ea se deplasa pe o orbită foarte capricioasă, dar nu se îndepărta prea mult de cei doi sori ai săi. Au trecut (de la ultima catastrofă) zeci sau poate sute de mii de ani pînă ce, odată, atracția tuturor celor patru corpuri s-a dispus în așa fel încît Planeta a fost plasată pe o altă orbită. Asemenea unei gîze ce se rotește în preajma lămpii, ea a fost aruncată înapoi, în beznă și în frig. De altfel, această analogie nu trebuie înțeleasă cuvînt cu cuvînt. Planeta nu a fost „aruncată". Pur și simplu orbita ei s-a alungit. Pămîntul nostru își parcurge orbita într-un an; Planeta Văzătorilor Esenței Lucrurilor își efectua mișcarea de revoluție într-o sută treizeci de ani. Ei bine, schimbarea orbitei făcea ca timp de aproape patruzeci din acești o sută treizeci de ani să se statornicească pe Planetă o climă aspră, cam așa cum e clima în Antarctida... Am stabilit asta mai tîrziu, după vreo patru ore, cînd mașina electronică a sintetizat datele observațiilor.

...Pe cer lumina cu putere Marele Sirius. Ceea ce văzusem peste noapte — pădurea fluorescentă, cîntecul văzătorului — mi se părea acum un vis fantastic și nimic mai mult. Lucrînd la mașina electronică, mă gîndeam la soarta Planetei. Totul depindea de momentul în care va începe perioada de răcire. Știam cum se poate lupta împotriva ei. Dar îmi dădeam bine seama că singur îmi era cu neputință s-o fac. În cazul acesta nu era nevoie să născocești nimic, trebuia numai să realizezi. Dar ce poate face un om singur?

Așteptam răspunsul mașinii electronice. Avea să-mi spună o cifră, de care însă depindeau multe. Dacă mașina va spune „douăzeci de ani", oamenii au să aibă timp să vină aici. Dacă va spune „doi ani", atunci... Ce atunci? Poate oare un singur om să oprească o catastrofă cosmică? Tremuram și de nerăbdare și, ca să fiu sincer, de teamă. Nu pentru mine. Pe mine nu mă amenința nimic. Dar gîndul că lumea văzătorilor trebuie să piară mă zăpăcea pur și simplu.

Starea aceasta de buimăceală a trecut însă repede. Mi-am dat seama că pun greșit problema. Desigur, în

aceste condiții, un singur om nu poate face nimic. Unui singur om nu-i stă în putere să oprească apropiata catastrofă. Cu mine erau însă cunoștințele tuturor oamenilor. Memoria mea păstra, e drept, doar o mică parte dintre aceste cunoștințe, dar ele erau înscrise în cărți, pe benzi de magnetofon, pe microfilme. Iar eu știam să găsesc ce era necesar.

Mașina sistematiza încă observațiile, dar eu, plecînd de la cea mai proastă ipoteză, am încercat să-mi închipui ce probleme voi avea de rezolvat.

De altfel, înainte de toate trebuie să-ți explic cum se poate în general lupta împotriva răcirii.

Ai auzit, cred, de așa-zisa reacție silicică. Apărînd într-un loc, această reacție nucleară în lanț se propagă oriunde se găsește siliciu. E destul să aprinzi o părticică mică de pămînt cît un bob de mazăre pentru ca focul să se răspîndească încet, dar sigur în adîncul Pămîntului și pe suprafața lui. Incendiul silicic va mistui scoarța Pămîntului, va străbate pustiurile, va trece peste munți și pe fundul oceanului, și nimic nu-l va opri... El va face ocolul lumii și se va întoarce la cel care l-a aprins. Cîndva acest lucru a servit ca un motiv în plus pentru dezarmarea generală. Se poate însă ca dumneata să nu știi că reacția silicică a fost totuși pusă în practică, și nu o dată. Aceasta s-a întîmplat în Cosmos și de aceea oamenii neavizați nu prea cunosc cazul. La început, profesorul Iurîghin a realizat o reacție silicică pe un mic asteroid, Juno. Asteroidul, care avea aproape o sută nouăzeci de kilometri, a ars în unsprezece luni Cîțiva ani mai tîrziu, Serro și Frantini au repetat această experiență pe Hyperion, unul dintre sateliții lui Saturn. Experiența n-a reușit pe deplin, deoarece se făcuse o greșeală de calcul. Ulterior, Sîzranțev și Vadețki au propus să se folosească reacția silicică pentru modificarea climei de pe singura planetă din sistemul stelei Epsilon Eridan. Acolo era o climă aspră, cam așa cum e la noi în Islanda. Planeta avea însă un satelit. Sîzranțev și Vadețki au calculat că siliciul de pe satelit ar putea să ardă, dacă i s-ar da foc, o mie cinci sute de ani.

Așa s-ar fi putut lupta împotriva răcirii și aici. Firește, totul pare simplu numai în principiu, dar vezi că s-ar putea să apară centuri climatice, să se stabilească

anotimpuri cu o vară foarte călduroasă, cînd ar lumina amîndoi sorii şi satelitul în flăcări...

Pentru realizarea unei reacţii silicice, cel mai greu sînt de obţinut datele geologice necesare. Pe sateliţi, siliciul e răspîndit întotdeauna mai mult sau mai puţin neuniform, îndeosebi la marile adîncimi. E nevoie de cercetări foarte migăloase pentru a se stabili cantităţile de fulminante şi felul cum sînt repartizate acestea. Orice greşeală prezintă un pericol : incendiul poate să se stingă sau, dimpotrivă, să se aprindă prea tare. Tocmai aceste cercetări geologice prezentau pentru mine un obstacol peste care nu puteam trece. Ce poate face un singur om fără aparate de prospecţiune ?

De altfel, aşa cum ţi-am mai spus, felul acesta de a pune problema e greşit. În astfel de cazuri trebuie să te gîndeşti nu la ceea ce nu e, ci la ceea ce este. Aveam şi eu, totuşi, cîte ceva. Gîndindu-mă la asta, m-am apropiat de deschizătura chepengului. Un vînt proaspăt mîna pe deasupra pădurii nori pufoşi. Globul alb continua să stea deasupra poienii, legănîndu-se în bătaia vîntului. Uneori apărea prin spărturile norilor Marele Sirius şi copacii deveneau numaidecît roşii, contractîndu-se de parcă s-ar fi înşurubat în sol. Apoi veneau alţi nori, trunchiurile în spirală se ridicau şi frunzele lungi căpătau o nuanţă albastră-verde.

Lumea aceasta îşi trăia viaţa şi puţin îi păsa de reflecţiile mele. Am avut deodată impresia că planeta aceasta uimitoare, cu jocul ei feeric de culori, e eternă. Apropiata catastrofă nu e decît o născocire a maşinii electronice, care socotea acum cu o bucurie răutăcioasă zilele ce le mai avea de trăit lumea aceasta. Copacii însă, copacii aceştia miraculoşi, cu culori schimbătoare, vor sta aici totdeauna. Atunci mi-a părut rău că în timp ce mă întorceam noaptea trecută prin pădurea luminoasă, cu gîndul numai la catastrofa apropiată, nici măcar nu mi-a trecut prin cap să rup o crenguţă...

Dar după zece minute am urcat în salon. Maşina electronică sfîrşise calculele şi repeta cu glasul ei scîrţîit :

— Douăzeci şi cinci de ani... Douăzeci şi cinci de ani...

Perioada de răcire bruscă trebuia să înceapă abia peste douăzeci şi cinci de ani ! Ca să zic că mi s-a luat o

piatră de pe inimă ar fi prea puţin. Mi s-a luat o întreagă planetă...

În ziua aceea, pentru prima oară după multe luni, mi-am luat micul dejun ascultînd muzică. Mă gîndeam la oameni şi la stele. Mai devreme sau mai tîrziu, oamenii trebuiau să purceadă la transformarea Universului. Noi creaserăm de mult o atmosferă pe Marte şi ne pregăteam să aprindem un soare artificial deasupra lui Neptun. Dar aceştia nu erau decît primii paşi. A venit vremea nu numai să descoperim, ci să şi transformăm. Nu descoperitorii şi exploratorii trebuie să meargă acum în Cosmos, ci constructorii.

Pînă acum s-au descoperit optzeci şi nouă de planete : aceasta era a nouăzecea. Şi fiecare planetă trebuie să fie transformată. Cîndva vom putea dirija reacţiile din adîncurile stelelor şi vom putea modifica orbitele planetelor. Dar şi de pe acum putem face foarte multe. Aici, pe cea de-a nouăzecea planetă, se va aprinde o mică stea. Chiar dacă viaţa ei va fi scurtă, chiar dacă incendiul silicic se va stinge după cîteva secole, în acest răstimp oamenii vor găsi altă soluţie.

...Cristalofonul cînta încă Rapsodia lui Liszt, dar eu uitasem de muzică. Cea de-a nouăzecea planetă nu le aparţinea oamenilor. Aici intervenea o problemă mai complicată decît prospectarea geologică a satelitului. Pe cea de-a nouăzecea planetă trăiau Văzătorii Esenţei Lucrurilor. Salvarea lor de la răcire era o problemă relativ uşoară. Dar după aceea văzătorii trebuiau salvaţi de ei înşişi. Trebuia să li se redea ceea ce le-a dat cîndva dreptul de a se numi cu mîndrie Văzători ai Esenţei Lucrurilor. Dar cum vor privi ei intervenţia noastră ? La această întrebare nu putea să-mi răspundă nici un fel de maşină electronică.

Văzătorii nu ne cunoşteau. Încercarea mea naivă cu filmul stereoscopic era dinainte sortită eşecului. Filmul a arătat în esenţă istoria din ultimele cinci secole. Pentru oameni, aceasta e o perioadă uriaşă. Dar ce însemnau cinci secole pentru văzători ? Durata medie a vieţii văzătorilor trecea de patru sute de ani, mulţi dintre ei trăiau cîte cinci-şase secole. Putea oare Raza să fi înţeles filmul în

perspectiva istoriei? Pentru el, inchizitorii care s-au răfuit cu Bruno erau, poate, contemporanii noştri...

Nu, filmele stereoscopice nu puteau limpezi lucrurile. Nu erau bune de ceva nici explicaţiile mele. Era foarte greu, aproape imposibil, să prevăd concluziile pe care avea să le tragă Raza din fiecare frază a mea.

Abandonînd una după alta diferite variante, am ajuns în cele din urmă la o idee care mi s-a părut în primul moment extrem de riscantă. Apoi însă mi-am zis că ideea era logică. Mai mult decît atît, era inevitabilă. Această idee avea şi o latură tehnică ce mă atrăgea şi totodată era o idee nobilă. Pînă acum m-am tot eschivat. Nu-i spuneam totul văzătorului meu. Şi asta nu pentru că mi-ar fi fost ruşine de petele negre din istoria omenirii. Nicidecum! Cu cît am mers noi mai departe într-un răstimp scurt, cu atît era drumul nostru mai măreţ. Mă temeam însă, şi nu fără motiv, că văzătorul mă va înţelege greşit.

După cum ţi-am mai spus, văzătorii aveau o memorie absolută. Nu mă îndoiam că cele ce va afla Raza vor fi transmise întocmai celorlalţi. Dar creierul văzătorilor mai avea o particularitate: el percepea cu o viteză mult mai mare decît percepem noi. Tocmai pe asta contam eu. Raza îşi va face o imagine justă despre oameni numai dacă va afla foarte multe lucruri. Iată de ce mi-am propus să-l iniţiez în literatura noastră.

Cărţile sînt sufletul omenirii, oglinda şi conştiinţa ei. Aparatul de citit al maşinii electronice putea să-i citească văzătorului, într-un ritm foarte rapid, sute de volume înregistrate pe microfilme. În cîteva zile, văzătorul putea să afle despre oameni aproape totul...

În teorie, ideea era perfectă. Raza ajunsese să cunoască suficient de bine limba ca să înţeleagă dacă nu frumuseţea, cel puţin esenţa celor scrise. Un număr mare de cărţi, alese în mod corespunzător, excludea aproape cu desăvîrşire probabilitatea unei înţelegeri greşite. M-am gîndit, chiar, că Raza va putea schimba singur viteza lecturii; nu-mi era greu să-i explic cum se reglează aparatul.

Cît despre detaliile tehnice... Pentru un timp, ele m-au hipnotizat pur şi simplu. Soluţia pe care o găsisem, perfectă din punct de vedere tehnic, m-a făcut să uit ele-

mentul cel mai important. Dar cînd am luat cartoteca cu microfilme, acest din urmă element le-a pus în umbră pe toate celelalte. „Titus Andronicus“ de Shakespeare — paisprezece asasinate, treizeci și patru de cadavre, trei brațe ciuntite, o limbă tăiată... Cred că numai această singură lucrare cuprinde mai multe orori și suferințe decît întreaga istorie nouă a Văzătorilor Esenței Lucrurilor... Da, multe cărți vorbeau despre acele lucruri care au însoțit multă vreme istoria omenirii — despre războaie, despre asuprire, cruzime, ignoranță... Să supun toate acestea judecății văzătorului ? Va înțelege el oare că acesta e pentru noi un trecut îndepărtat, cînd pentru el un răstimp de două-trei sute de ani nu e de loc mare ? Să le supun sau nu judecății lui ?

Poate nu m-aș fi hotărît să răspund la această întrebare. Dar am găsit în cartotecă, printre alte cărți, și „Așa s-a călit oțelul“. În această carte erau cuprinse mai multe suferințe decît în multe altele, dar în pofida lor triumfa binele, se afirmau lumina și puritatea. Atunci mi-am zis : „Dacă văzătorii nu vor înțelege frumusețea și măreția oamenilor, să-i ia naiba !...“ E stupid să înfrumusețezi istoria, e ridicol s-o prezinți în culori trandafirii. Raza trebuie să afle ceea ce a fost. Cărțile nu se mărginesc doar să descrie răul, ci îl și condamnă. Deși nu ne desparte decît un secol și jumătate de vremea cînd mai domnea încă pe Pămînt răul, deși răul nu a fost încă lichidat cu desăvîrșire, totuși de la Marea Revoluție noi am străbătut un drum care e cu neputință să nu fie prețuit la justa lui valoare.

M-am apucat să selecționez microfilmele. Nu căutam cărți care să înfățișeze omenirea mai bună decît era ea. Iată-l pe Faust. A suferit mult, a greșit mult, a făcut rău. Dar în cele din urmă a putut să zică :

„...și în sfîrșit pot spune
C-am înțeles lumeasca-nțelepciune :
În viața lui e demn de libertate
Doar cel ce zilnic pentru ea se bate !”

Bătrînul Faust seca mlaștini, înălța stăvilare. El nu s-ar fi dat bătut în fața nici unei catastrofe, oricît de teri-

bilă ar fi fost ea. Iar în fiecare dintre noi e o părticică din Faust.

Văzătorul putea să-mi spună: „Voi, oamenii, vreți să ne faceți bine? Dar de ce trebuie să vă dăm crezare? Cine sînteți voi? Nu mai departe decît cu un secol în urmă, numai cu un secol, ați distrus două orașe cu o armă născocită de voi. Acum cîteva decenii vă dăruiați încă cele mai bune forțe perfecționării armelor. Chiar dacă nu toți oamenii sînt așa, noi însă judecăm întreaga omenire în ansamblul ei. Fiecare dintre voi răspunde de ceea ce se întîmplă pe planetă". Iar eu i-aș fi răspuns așa: „Noi am trecut prin încercări grele. Dar tocmai de aceea nu ne mai putem întoarce înapoi. Reacția silicică a fost și ea o armă; acum ea dă lumină, căldură, viață. Binele din om nu s-a născut ieri-alaltăieri. El a apărut o dată cu omul. Binele acesta a stat încătușat. Acum s-a eliberat pentru totdeauna. Nu e oare firesc ca tocmai noi, care am cunoscut multe dureri, să fi dobîndit dreptul de loc ușor de a întinde o mînă de ajutor altora?"

Da, fiecare dintre noi răspunde de ceea ce se întîmplă pe planeta noastră. Cîndva, nu prea demult, lumea noastră se mărginea la Pămînt. Vorbeam limbi felurite, gîndeam și trăiam diferit. Abia acum simțim că alcătuim o singură familie. Am înțeles că pentru alte ființe înzestrate cu rațiune noi alcătuim un tot — Omenirea. Atunci cînd întîlnește ființe înzestrate cu rațiune dintr-o altă lume, fiecare dintre noi răspunde pentru întreaga omenire, răspunde de trecutul, prezentul și viitorul ei.

Faptul că omenirea a pătruns în Univers în era comunismului are, cred eu, o logică profundă. Nu e vorba aici numai de dezvoltarea tehnicii. Dar oamenii nu se puteau întîlni cu ființe înzestrate cu rațiune din alte lumi înainte de a fi învins, o dată pentru totdeauna, răul de pe Pămînt. Altfel această întîlnire s-ar fi sfîrșit cu o catastrofă. Comunismul le-a dat oamenilor nu numai posibilitatea tehnică de a întreprinde zboruri îndepărtate, ci și dreptul de a se întîlni cu ființe înzestrate cu rațiune din alte lumi.

În ziua aceea Raza a venit tîrziu. De dimineață și-au făcut apariția doi văzători și au urcat tăcuți pe navă.

Erau niște văzători foarte curioși, pentru că au venit să arunce o privire pînă și în cabina de comandă și au zăbovit îndelung în fața teleecranului. Am încercat să intru în vorbă cu ei. Nu mi-au răspuns și au dispărut pe nevăzute, de parcă s-ar fi mistuit în aer.

Vîntul începu să bată mai cu putere. Pe deasupra copacilor goneau șiruri de nori. Apoi se auzi un tunet și picături grele de ploaie izbiră solul uscat. Raza a venit cu pelerina strălucind de apă. Apucasem să examinez mai îndeaproape pelerinele acestea. Erau făcute din frunzele late ale unei plante, lipite cu clei vegetal.

Contrar temerilor mele, văzătorul a înțeles numaidecît propunerea pe care i-am făcut-o. I-am arătat cum se reglează aparatul și l-am întrebat cît timp poate să asculte. Mi-a răspuns :

— O zi de-a noastră... sau mai mult...

O zi de pe Planetă echivala cam cu trei zile terestre. Bănuiam că văzătorii sînt rezistenți, dar la una ca asta, mărturisesc, nu mă așteptasem.

Raza s-a așezat pe scaunul din fața mașinii electronice, care era pusă în contact cu aparatul de citit. Am apăsat pe o clapă și... Și nu s-a întîmplat nimic. Firește, din punctul meu de vedere. Aparatul de citit fiind pus la mare viteză, frecvența oscilațiilor acustice a crescut atît de mult, încît sunetul s-a transformat în ultrasunet. Eu nu auzeam nimic. Văzătorul însă a mărit și mai mult viteza de citire...

Am urcat în cabina de comandă. Acum nu-mi mai rămînea decît să aștept.

★

Pe ecran, în spatele lui Șevțov, se deschise o ușă. În cabina de radio intră o femeie, care îi întinse astronautului o foaie de hîrtie și zîmbi. Lanskoi îi întîlni privirea.

— O recunoști ? îl întrebă Thessem pe sculptor.

— E...

— Da. De data aceasta, așa cum ți-am mai spus, Șevțov zboară cu un echipaj mare. Consiliul pentru explorări a dezbătut multă vreme problema Văzătorilor Esenței Lucrurilor. S-a hotărît să fie ajutați, chiar dacă la început ajutorul acesta nu va fi fost cerut de ei. Mîine se va da publicității hotărîrea consiliului.

— Dar femeia asta... a...

— Da, a așteptat. Atunci era și ea în zbor. Iar cînd s-a întors Șevțov pe Pămînt... Te miră că a rămas tînără ?

Femeia de pe ecran făcu un gest de salut cu mîna și părăsi cabina.

— Stațiunea și-a încetat emisiunile, spuse Thessem. Acum sîntem numai pe recepție.

— Mi-o închipuiam altfel, spuse gînditor Lanskoi. Deși, de fapt, e aproape așa cum mi-am închipuit-o. E așa... și nu e. Are o față de Madonă rafaeliană și niște ochi... niște ochi de drăcușor.

Inginerul izbucni în rîs.

— Și dumneata l-ai crezut pe Șevțov cînd spunea că ochii ei sînt ca „lacul de lumină potopit“ ! ? Nimeni nu cunoaște atît de prost femeia ca omul care e îndrăgostit de ea.

— E un contrast uluitor, spuse Lanskoi, cu gîndul în altă parte. În direcția aceasta sculptura e neputincioasă. Noi nu putem să redăm ochii.

— Puteți să redați sufletul, replică Thessem. Puteți să dați expresie celor văzute.

— Spune-mi, întrebă Lanskoi, de ce ziceai că stațiunea e acum pusă numai pe recepție ?

Thessem zîmbi.

— Mi-a mai rămas niște risling. Păcat că Șevțov n-o să ne audă. Noi însă tot vom toasta în cinstea femeilor.

*

— Previziunile meteorologice sînt neplăcute, urmă Șevțov. Perturbațiile se fac simțite tot mai mult. Sîntem nevoiți să consumăm o mare cantitate de energie pentru a menține legătura. Ce-aș putea să-ți mai spun ?...

Așadar, ședeam în cabina de comandă, iar văzătorul era jos, în fața mașinii electronice. Timpul trecea insuportabil de încet. Cele trei zile păreau să nu se mai sfîrșească. Am coborît de cîteva ori în salon. Raza se uită cu indiferență la mașină. Dar în ochii roșii ai văzătorului se învîrtejeau scîntei. Niciodată n-am văzut atîtea scîntei în ochii lui. Păreau ca o mare în clocot, cînd nu mai distingi sub spuma albă valurile albastre. În ochii văzătorului pulsau și se zbuciumau torente de scîntei luminoase. Am înțeles

atunci cît de mare era încordarea ce se ascundea după zîmbetul acela discret și nepăsător.

Furtuna se potolise de mult. Marele Sirius ajunsese la zenit și părea că s-a oprit pentru totdeauna acolo. Lucram în compartimentul motoarelor, mai ațipeam, încercam să citesc... Au trecut mai bine de optzeci de ore cînd am observat că fața văzătorului nu mai avea pe ea expresia aceea de indiferență. Poate m-am înșelat. Nu știu. Mi s-a părut însă că fața lui devenea cînd tristă, cînd veselă. Lucrul acesta era abia vizibil, era ca o umbră ușoară și atît.

Am urcat în cabina de comandă și am conectat aparatul de somn electric. Aceste trei zile m-au epuizat. Abia mă mai țineam pe picioare.

După patru ore, aparatul m-a trezit. În salon nu era nimeni. Văzătorul plecase. Mașina electronică se oprise.

Au urmat alte ore de așteptare, nesfîrșite, istovitoare, pline de îndoieli apăsătoare. Cînd mă gîndesc ce grozăvii înșirau romancierii descriind aventurile de pe planetele necunoscute : furtuni de nisip, explozii atomice, meduze electrice... Aici însă lumina blînd Marele Sirius, vîntul clătina cu duioșie copacii ciudați, de jur-împrejur era liniște. Dar în liniștea aceasta eu am supus judecății Văzătorilor Esenței Lucrurilor toată istoria omenirii și asta mă tulbura mult mai mult decît orice furtună sau invazie de reptile. Cît aș fi vrut să fie în locul meu unul dintre cei care au descris cu atîta ușurință întîlnirile dintre două lumi străine ! S-au întîlnit, s-au înțeles numaidecît, au stat de vorbă și s-au despărțit... Ce prostie !

Timpul trecea. Da, acum mi-am dat pe deplin seama de marea înțelepciune a vechilor instrucțiuni care ne avertizau să nu facem experiențe riscante cu locuitorii altor planete. Văzătorul nu-și făcea apariția. Începusem să cred că tocmai acesta e răspunsul său.

S-a făcut seară. Pe cer, locul Marelui Sirius l-a luat Micul Sirius. Apoi a dispărut și acesta dincolo de orizont. Era ca un fel de noapte albă, care prevestea răsăritul apropiat al Marelui Sirius.

Așteptam. Hotărîsem să mai aștept șaizeci de ore.

Dar au trecut șaptezeci și atunci mi-am zis : „Încă zece". Lucrînd pur mecanic, ca prin vis, pregăteam „Căutarea" de zbor. Gîndurile mele însă... Da, în ziua aceea,

în timp ce mă bărbieream, mă gîndeam la văzători și m-am căznit mult să îndepărtez săpunul de la tîmple, dar nu izbuteam s-o fac. Ceea ce luam drept clăbuci de săpun erau fire de păr cărunt...

Pînă la termen — ultimul termen — mai rămîneau cîteva ore. Şedeam pe treptele scării. Deasupra pădurii se înălța globul incandescent al Marelui Sirius. Ardea cu o lumină albă-albastră atît de puternică, încît aveam impresia că dintr-o clipă în alta o să se stingă de mult ce s-a încins... Dar Marele Sirius nu se stingea. Suia mereu pe boltă și umbra navei se scurta. În razele orbitoare ale Marelui Sirius, globul cel alb strălucea ca un mic soare. Am observat un fenomen curios : globul alb nu făcea umbră. Nici pînă acum nu-mi explic acest lucru.

Se făcea foarte cald. M-am ridicat și m-am uitat pentru ultima oară la copacii portocalii. Apoi m-am întors spre deschizătura chepengului. În clipa aceea am auzit în spatele meu o voce liniștită :

— Nu pleca...

În dreptul scării stătea Raza.

Nu știu cum se face că nu l-am observat pe văzător mai înainte. Poate pentru că venise din direcția Marelui Sirius și lumina puternică făcea aproape invizibil corpul său transparent. Abia puteam distinge dungile pelerinei.

Am coborît imediat. Stăteam amîndoi față-n față, acolo unde se sfîrșea umbra scurtă a navei. Mă gîndeam la apropiata noastră despărțire. „Căutarea" trebuia să se întoarcă pe Pămînt. Altfel avea să vină aici o altă navă și totul avea să se repete de la început... Trebuia să-i previn pe oameni, să le spun ce-am văzut. Trebuia să le arăt ce catastrofă amenință Planeta.

Marele Sirius urca spre zenit. Se făcuse o arșiță înăbușitoare. Văzătorul mă fixa cu ochii lui roșii. Pe urmă...

★

Stăteau amîndoi acolo unde se sfîrșea umbra scurtă a navei. Din solul negru, încălzit de cei doi sori, se ridicau valuri de aer încins, în care copacii portocalii-roșii tremurau ca flăcările clătinate de vînt. Din pricina luminii puternice, Şevțov simțea dureri la tîmple.

— Ne părăseşti..., spuse Raza.

Şevţov tresări. Răspunse mecanic :

— Da.

Apoi întrebă :

— De unde ştii ?

Văzătorul clătină din cap.

— Ştiu tot... ne părăseşti... au să vină alţii...

În ochii lui se iscară scîntei luminoase, răzbind prin aureola trandafirie. Şevţov îşi zise : „Înapoi, repede înapoi !", dar nu putu face nici un pas. Gîndirea i se paralizase. Scînteile acelea îl atrăgeau, îl ademeneau...

Viziunile care apărură în pîcla trandafirie îi erau bine cunoscute. Şevţov văzu sistemul lui Sirius, alcătuit din două stele şi trei planete, văzu un satelit lîngă una dintre planete. Apoi satelitul se aprinse şi astronautul înţelese că îşi vede reflectate propriile gînduri. Da, toate acestea erau ideile, ipotezele, îndoielile, calculele, formulele, schemele lui...

Aureola trandafirie începu să se contracte ca umbra navei la răsăritul Marelui Sirius. Văzătorul zîmbea enigmatic. Sau poate i s-a părut lui Şevţov.

— Ştiu..., repetă Raza.

Acum Şevţov înţelegea că ştie într-adevăr. Văzătorii citeau gîndurile.

Rămaseră multă vreme tăcuţi. Vîntul încins aducea miresme de mentă.

— Oamenii... trăiesc puţin..., spuse gînditor văzătorul. Sînt mereu pe drumuri...

— Puţin, se învoi Şevţov. Dar noi o să învăţăm să trăim mult. Sîntem abia la început de drum.

— Du-te..., spuse Raza. Am să mă uit...

Şevţov dădu din cap.

— Rămîi cu bine. Retrage-te la copaci.

Îi era puţin necaz (ceea ce nu voia să recunoască) că Raza se despărţea cu atîta uşurinţă de el. Îşi zise : „Iar aplic noţiunile noastre... Pentru văzători, cîteva decenii nu înseamnă nimic sau în orice caz foarte puţin".

— Rămîi cu bine, repetă Şevţov.

Văzătorul se trase la o parte, făcîndu-se nevăzut în razele Marelui Sirius. Şevţov urcă scara şi întoarse capul. În jurul navei se întindea solul încins. Globul cel alb se îndepărta încet spre pădure. Părea să ştie că peste puţin nava îşi va lua zborul...

*

— Apoi, urmă Şevţov, am urcat în cabina de comandă şi am pornit acceleratorul ionic. Aparatele au prins viaţă, nava a început să vibreze. Am simţit că din clipa aceea începe întoarcerea mea în lumea noastră. Acolo, afară, era o lume străină. Aici însă, înăuntru, era lumea mea, lumea noastră, inteligentă, cutezătoare, puternică.

Am ridicat nava deasupra poienii şi am conectat amplificatoarele teleecranului. Lîngă un copac în spirală, al cărui trunchi răsucit semăna cu un şarpe uriaş, stătea Raza. Ca întotdeauna, văzătorul zîmbea enigmatic. Nu mă putea auzi, totuşi i-am spus :

— Noi avem o viaţă scurtă şi sîntem tot timpul pe drum. Cîndva vom învăţa să facem viaţa mai lungă. Dar şi atunci ea va fi pentru noi scurtă, căci vom merge veşnic înainte pe un drum care n-are sfîrşit. Tocmai de-aceea omul a devenit Om...

Lanskoi se apropie de fereastră. Vocea lui Şevţov mai răzbea prin vuietul tot mai puternic al Lumii Stelelor. Sculptorul o auzea şi n-o auzea. Se gîndea că undeva, la milioane de kilometri de la Pămînt, zboară nava lui Şevţov. Avea în faţă un drum lung şi plin de primejdii. Avea în faţă ceea ce numea Thessem „problema Văzătorilor Esenţei Lucrurilor". Cum va fi rezolvată această problemă ?... Vor deveni oare oamenii fraţii mai mari ai Văzătorilor Esenţei Lucrurilor ? Chiar aşa, mai mari, pentru că experienţa şi voinţa oamenilor, trecutul şi prezentul lor le dau dreptul acesta, greu de dobîndit şi care implică sarcini grele.

...În spaţiul rotund al ferestrei sclipeau nenumărate stele. Razele lor părea că bat în geam: „Vezi, omule, cîte sîntem. Toată viaţa ta nu ţi-ar ajunge ca să ne numeri..." Erau într-adevăr multe. Pînă şi în spaţiul dintre stele cerul licărea, ca şi cum în adîncurile lui s-ar fi ascuns miriade de aştri nevăzuţi de om.

Din cînd în cînd brăzda cerul linia de foc a cîte unui meteorit. În răstimpuri, valuri de nori ca fumul acopereau stelele. Dar luminiţa fantomatică a meteoritului se mistuia numaidecît în bezna nopţii, vîntul lipea norii de Pămînt şi cerul rămînea aşa cum era el — uriaş, neschimbat, măreţ.

„Arta a trăit întotdeauna la proporţiile omului — îşi zise Lanskoi. Dragostea, de pildă... Doi oameni se iubesc: cîte cărţi s-au scris despre asta, cîte statui s-au sculptat, cîtă muzică s-a compus!... În toate timpurile şi cu orice prilej. Aşa e şi cu gelozia, cu zgîrcenia, cu curajul. Analiza pasiunilor a ajuns la o precizie microscopică. Acum însă se pare că arta va trebui să schimbe microscopul cu telescopul. Proporţiile pasiunilor omeneşti s-au schimbat.

Cosmosul e o scenă mult prea vastă ca să se poată juca pe ea piesele vechi. Dimensiunilor cosmice ale scenei trebuie să le corespundă evenimente, cutezări şi înfăptuiri de proporţii cosmice. Sau poate mă înşel? Şi în epoca stelelor vor exista dragostea şi gelozia, curajul şi laşitatea, dărnicia şi zgîrcenia... Într-un şuvoi de apă, fiecare particulă se deplasează pe un drum al ei, dar toate laolaltă curg în aceeaşi direcţie. Aşa şi oamenii: ei pot fi ocupaţi cu treburile lor, stăpîniţi de pasiunile lor, dar toţi laolaltă merg acum spre stele. Asta înseamnă că şi arta, luîndu-le-o înainte, trebuie să meargă spre stele.

E însă foarte greu să înfăţişezi omul care sfidează nemărginirea cerului. Ce statuie ar putea oare întruni curajul, forţa, slăbiciunea, cutezanţa şi bunătatea omului care merge spre stele?... Cum să oglindeşti în piatră forţa calmă a cunoaşterii şi totodată avîntul furtunos al romantismului şi tristeţea luminoasă a lirismului?...

O, artă, cît de neputincioasă eşti tu uneori!"

ERA PE VREMEA cînd navele au ajuns pentru întîia oară la planete populate cu alte ființe înzestrate cu rațiune. Lumile străine s-au dovedit a nu semăna cu trecutul Pămîntului și nici cu viitorul lui. De aceea, oamenii au pășit pentru întîia oară în alte lumi cu sfială.

Nu fără a șovăi, oamenii și-au supus istoria în fața judecății nepărtinitoare a altor ființe înzestrate cu rațiune. Și au auzit acest răspuns: „Da, voi ați străbătut un drum spinos și greu. Ați plătit scump cunoștințele și fericirea voastră. Dar v-ați călit nemăsurat de mult voința și ați dobîndit dreptul de a sfida orice calamități".

ERA PE VREMEA unor mari înfăptuiri. Drumul pînă la cele mai apropiate stele era încă lung. Mai piereau încă nave pe necunoscutele drumuri stelare. Dar oamenii au și început să reorganizeze Universul. Ei acopereau cu un văl dens de atmosferă planete lipsite de viață, și ploaia binefăcătoare se revărsa pentru întîia oară peste nisipurile încinse. Ei aprindeau alți sori, deocamdată mici, iar razele fierbinți ale acestor sori străpungeau bezna eternă...

Oamenii au răzbit în Cosmos nu numai ca descoperitori, ci și în calitate de constructori. Chiar de la primele zboruri, ei nu s-au mărginit să fie numai niște observatori indiferenți. Lumea era prea prost organizată ca să poată fi numai admirată. Universul aștepta omul, brațele lui avide de muncă, mintea lui mare, năzuința lui neînfrîntă de a merge mereu înainte. Și omul a răspuns la chemarea Lumii Stelelor. Omul știa că e cu neputință să existe vreo problemă care să nu fie cîndva rezolvată.

ERA PE VREMEA cînd oamenii au înțeles adevărul, simplu în esență, că nu numai Pămîntul, nu numai sistemul solar, ci și întreaga lume nemărginită și eternă a Cosmosului poate fi stăpînită de geniul unit al ființelor gînditoare de pretutindeni.

SFÎRȘIT

Cititorii au cuvîntul

Am fost bucuros cînd am primit răspunsul la scrisoarea mea. Am 16 ani și sînt în clasa a X-a. Iubesc mult matematica, istoria și limba romînă. Încă din școala elementară am îndrăgit literatura de anticipație, literatură ce m-a pasionat și care mi-a dat încredere în viitorul luminos al omenirii. Mi-au plăcut, alături de romanele științifico-fantastice „Nebuloasa din Andromeda", „Cor Serpentis", „Prizonierii beznei de foc" ale scriitorilor sovietici Efremov și Fradkin, și lucrările unor scriitori romîni ca „Pe urmele zimbrului", „O iubire din anul 41042", „Constelația din ape". Din aceste lucrări am învățat multe lucruri folositoare, mi-am îmbogățit vocabularul cu cuvinte și termeni științifici noi. În clasa noastră am reușit să fac cinci colegi să se aboneze la Colecția dv. De asemenea, și eu sînt abonat.

BOGDAN NICOLAE
elev la Ș.M.M 1,
Tr.-Severin

Atît eu cît și colegii mei printre care am popularizat Colecția ne-am bucurat foarte mult primind răspunsul dumneavoastră. Atît lor cît și mie ne-au plăcut povestirile publicate în cadrul concursului internațional.

Dacă mi-e îngăduit, dragă redacție, aș vrea să-ți spun de astă dată părerea mea despre copertele Colecției. În general, aspectul grafic al broșurilor este minunat, sugerînd fantasticul. Totuși unele desene care înfățișează ființe din alte lumi denotă, după părerea mea, o oarecare îngustime a imaginației artistului. Formei exterioare a omului (așa cum îl cunoaștem noi pe Pămînt) i se fac unele schimbări, conturului feței i se adaugă ceva nebulos, trupul și membrele sînt puțin alungite și... gata ființa extraterestră. Acest procedeu l-am remarcat la numerele 194 și 199.

Țin să vă mai anunț că de curînd mi-am procurat încă 38 de numere ale Colecției.

ANTOCHI VASILE
satul Hîrtoape, comuna Stolniceni-Ghițescu,
raionul Pașcani

Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii"

2012

CLUB COLECȚIA Povestiri ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE

cpsf.info

prelucrare
&
editor
Costin Teo Graur

i.m. Pompilu

Au scanat, corectat, prelucrat.

Ceea ce nu au fost în stare redacțiile Știință și tehnică sau cei care au dat să continue CPSF, au reușit, cu multă dăruire, muncă și cheltuială, acești entuziaști.

Lor trebuie să le mulțumim pentru că avem acum posibilitatea să (re)citim legendara Colecție.

clandher
flash_gordon
evilgheorghe
krokodyliu
progressivefan3
car_deva
coollo
fractalus
panionios
nld68
un anonim (RK)
Gyuri
hunyade
dl. Dan Lăzărescu
Cilly Willy
fizikant
Doru Filip
connieG

(dacă este omis cineva, vă rog un email și reparăm greșeala)

• • OCTOMBRIE 1963

41 007